

BIULETYN 10

czerwiec 2014

Uczenie międzypokoleniowe

Dlaczego uczenie międzypokoleniowe jest istotne ?

Jak zauważono w sporządzonym przez konsorcjum projektu TOY¹ raporcie korzyści płynące z uczenia międzypokoleniowego udokumentowano w wielu badaniach, przy czym te, które przedstawiono w raporcie *Stowarzyszenia Rządu Walijskiego i Fundacji Beth Johnson* z 2012 roku należą do najczęściej cytowanych:

Dzielenie się umiejętnościami, doświadczeniami, osiągnięciami i zdolnościami w celu osiągnięcia obopólnych korzyści; wzmocnienie poczucia własnej wartości, zmniejszenie wykluczenia jednostek i społeczności; zmiana negatywnego postrzegania starszych i młodych ludzi; zwiększenie udziału w kształceniu ustawicznym, edukacji i szkoleniach; zwiększenie zatrudnienia; zwiększenie aktywności obywatelskiej wszystkich pokoleń; promowanie większego zrozumienia między pokoleniami, które pomaga ludziom czuć się bezpieczniej; zwiększenie fizycznego i psychicznego zdrowia, także dobrego samopoczucia;

tworzenie otoczenia, które pomaga w dobrym starzeniu, przyczyniając się do zrozumienia przyczyn ludzkich zachowań, ułatwia nawiązać nowe, międzypokoleniowe kontakty.

Uczenie międzypokoleniowe powoli staje się nową, interdyscyplinarną dziedziną badań oraz nowym obszarem polityki, o czym świadczy decyzja Unii Europejskiej (UE) o dedykowaniu roku 2012 jako Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej. Dalsze dowody to publikacje urzędowe na ten temat; *Dziennik o relacjach międzypokoleniowych*, działania w sieciach Europejskich i projekty, takie jak te współfinansowane z programu UE Grundtvig w ciągu ostatnich lat², wzrastająca liczba poradników i kompilacji praktyki międzypokoleniowej.

² Publikacje: TEEA – *The Civil Society Organization in Bulgaria and Romania: On the Way Towards a Europe for All Ages*; RIVER, *Recognition of intergenerational volunteering experiences and results*; ENIL, *European network of intergenerational learning* and EMIL, *European map of intergenerational learning*; with best practises documented by AGE Platform Europe on www.age-platform.eu/age-policy-work/solidarity-between-generations/best-practices/1099-best-practice-intergenerational-solidarity

¹ TOY, *Together Young and Old* (2013) – *Międzypokoleniowe uczenie z udziałem małych dzieci i starszych osób*, Leiden.

Powstanie koncepcji *społeczności przyjaznej starzeniu* spowodowało zainteresowanie uczeniem międzypokoleniowym także na poziomie lokalnym jako uznanie cennego wkładu w rozwój zrównoważonych społeczności i integracji przestrzeni publicznej, ściśle odpowiadających priorytetom samorządowym, takim jak integracja społeczna, obywatelstwo i rozwój społeczności.³

Ostatecznie, Komisja Europejska uznała akceptację międzypokoleniowej mobilności jako jednego z wymaganych warunków koniecznych dla rozwoju gospodarczego.⁴

Praktyki międzypokoleniowej - klasyfikacja

W literaturze sporo uwagi poświęcono klasyfikacji praktyki międzypokoleniowej według jej form, funkcji i obszarów kształcenia. Brown and Ohsako (2003) omawiają typologię interakcji między starszymi i młodymi ludźmi obejmując:

- Starsze osoby opiekujące się dziećmi i młodzieżą (jako opiekunowie, mentorzy, fachowcy, trenerzy,

przyjaciele, dziadkowie).

- Dzieci i młodzież opiekująca się starszymi osobami (jako zaprzyjaźnieni odwiedzający, towarzysze, opiekunowie-nauczyciele).
- Starsi i młodzi ludzie współpracujący razem dla społeczności (np. projekty na rzecz rozwoju społeczności i ochrony środowiska).
- Starsi, młodzi i dzieci zaangażowani razem w nieformalne uczenie, imprezy rekreacyjne i sportowe czy artystyczne festiwale i wystawy.

Raport ENIL 2012 "Uczenie międzypokoleniowe i aktywne starzenie" również klasyfikuje aktywności, związane z uczeniem międzypokoleniowym, według odrębnych zasad, które mogą się pokrywać:

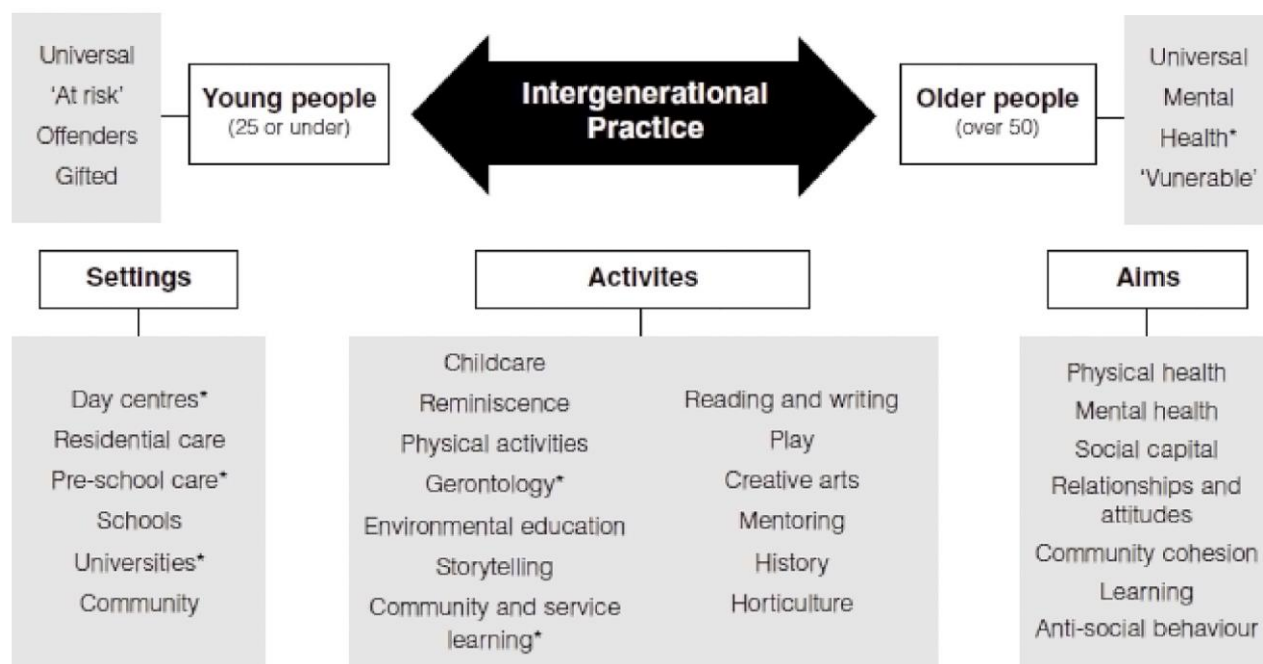
- Przyjazne i nieformalne spotkania społeczne.
- Wymiana doświadczeń, wiedzy, know-how, wspomnień.
- Wspólna praca twórcza (artystyczna, kulturalna czy inna).
- Aktywna solidarność wobec osób znajdujących się w trudnej sytuacji, żyjących razem w społeczności.

W publikacji Springate et al. (2008)⁵ pokazano kompleksowy model praktyki

³ Interesting in this respect is the recent ENIL's *Intergenerational Learning Cities*, Konferencja 16-18 październik 201, Cuenca, Hiszpania.

⁴ *European higher education in the world* – COM (2013) 499 final – 11.07.2013

⁵ Iain Springate, Mary Atkinson and Kerry Martin *Praktyka międzypokoleniowa: przegląd literatury* <http://www.nfer.ac.uk/nfer/publications/lig01/lig01.pdf> p4

* denotes that examples are mainly international, not UK.

międzypokoleniowej, który odzwierciedla różnorodność uczestników, relacje i działania.

2014 – 2020

Planuje się, że uczenie międzypokoleniowe otrzyma dodatkowe narzędzia i środki z nowych programów UE. Na pierwszym miejscu jest program *Erasmus+*, z dwoma specyficznymi aspektami kształcenia dorosłych:

1. **Współpraca między instytucjami i organizacjami**⁶, wspieranie instytucji i organizacji kształcenia dorosłych w wymianie praktyk w obszarach wspólnego zainteresowania, rozwoju

⁶ http://ec.europa.eu/education/opportunities/adult-learning/coop-inst-org_en.htm

nowych metod i poprawie jakości uczenia.

2. **Platforma Kształcenia Dorosłych w Europie**,⁷ miejsce w internecie do wymiany, prezentacji i promowania metod dobrej praktyki kształcenia dorosłych, **planowane rozpoczęcie pod koniec 2014.**

Także *Europa dla obywateli*⁸, ma na celu zachęcenie na szczeblu unijnym do demokratycznego i obywatelskiego udziału obywateli, poprzez budowanie wiedzy

⁷ http://ec.europa.eu/education/opportunities/adult-learning/epale_en.htm

⁸ http://ec.europa.eu/citizenship/about-the-europe-for-citizens-programme/future-programme-2014-2020/index_en.htm

społeczeństwa na temat procesu kształtowania polityki UE i promowania możliwości społecznego zaangażowania, wolontariatu i określonych programów współpracy terytorialnej, jak *Centralny Program Bałtycki*.⁹ Należy również uwzględnić krajowe strategie rozwoju na lata 2014-2020, jak w przypadku Słowenii, gdzie międzypokoleniowe wsparcie jest jednym z priorytetów na rzecz społeczeństwa integracyjnego.¹⁰

Kwestie otwarte

- Konieczność systematycznej oceny dalszego finansowania projektów uczenia międzypokoleniowego współfinansowanych z programu *Grundtvig*. Byłoby to pomocne we wskazaniu najbardziej potrzebnych obszarów wśród tych, które mają być obsługiwane przez program *Erasmus+*.
- W celu lepszego ukierunkowania przyszłych działań, należy rejestrować w jaki sposób uczenie międzypokoleniowe oddziałuje na

określone sektory – decydenci, wychowawcy, agencje i usługi dotyczące zdrowia oraz dobrego samopoczucia w późnym wieku, osoby starsze uczące się, środowiska akademickie.

- Na podstawie dostępnych danych uczenie międzypokoleniowe jest interpretowane głównie jako integracja społeczna, dużo mniej jako aktywne obywatelstwo, które, z uwagi na brak indentyfikowania się obywateli z instytucjami europejskimi, staje się rosnącym priorytetem.
- Istnieje potrzeba oceny działań, które pomagają tworzyć uniwersalne procedury dotyczące współpracy międzypokoleniowej i jest ona ważniejsza niż koncentrowanie się na poszczególnych grupach.
- Co w krajowych, regionalnych strategiach warto wypunktować tak, by umożliwić rzeczywisty wpływ zainteresowanych podmiotów na ich lobbowanie i negocjacje?

⁹ <http://www.centralbaltic.eu/2014-2020>

¹⁰

http://www.mgrt.gov.si/en/areas_of_work/eu_cohe_sion_policy/development_planning_and_program_ming_of_strategic_and_implementing_documents/slovenias_development_strategy_2014_2020_sds_2014_2020/

Sergio Andreas, Lunaria

Mariana Matache, Euro-Ed.

Czerwiec 2014.